

Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen¹

Nele Depestel

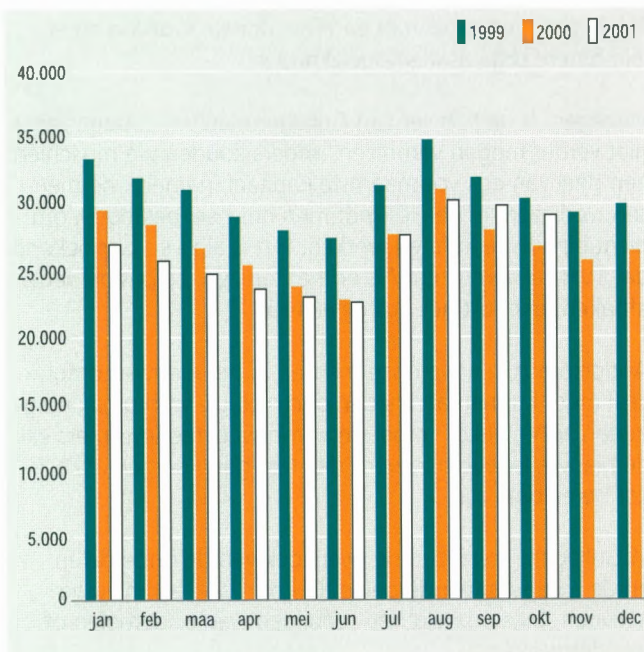
Stafmedewerker GOM - West-Vlaanderen

Werkloosheid (bron: VDAB, RVA)

Eind oktober 2001 telde de provincie West-Vlaanderen 29.107 werklozen² (zie figuur 1). Ten opzichte van oktober 2000 is dit een toename met 8,9%. Het is de tweede maand op rij dat de werkloosheid stijgt op jaarbasis. Figuur 1 toont dat in de maanden daarvoor het tempo van de relatieve afnames op jaarbasis al geleidelijk vertraagde. In het Vlaamse Gewest stellen we dezelfde trend vast. De relatieve toename in oktober was wel groter (+ 10,5%) dan in West-Vlaanderen.

In alle West-Vlaamse arrondissementen nam de werkloosheid in oktober 2001 toe op jaarbasis. De toename was het grootst in de Westhoekarrondissementen Diksmuide (+ 17,5%), Ieper (+ 15,9%) en Veurne (+ 14,2%). De arrondissementen Oostende en Roeselare volgen met een toename van respectievelijk 10,0% en 9,0%.

Figuur 1
Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen

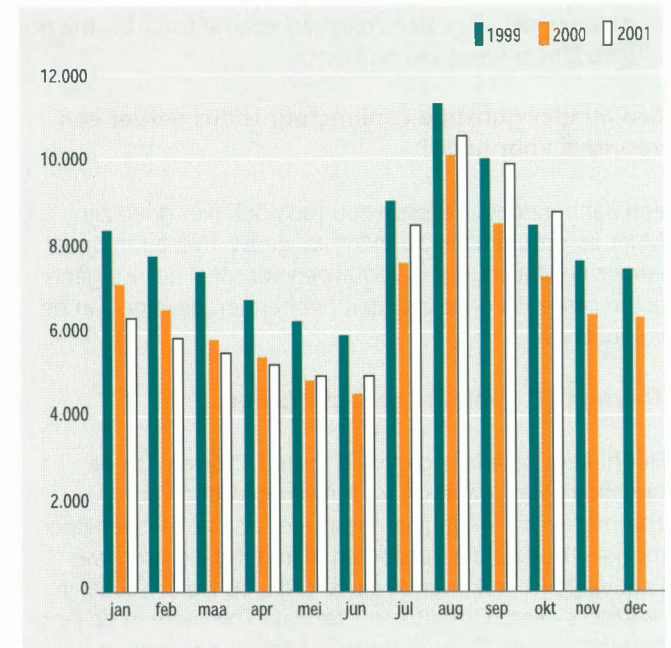
Bron: VDAB, Grafische verwerking: GOM - West-Vlaanderen

De kleinste – doch aanzienlijke - toenames zien we in de arrondissementen Kortrijk (+ 6,8%), Brugge (+ 6,3%) en Tielt (+ 4,4%). Over de volledige periode januari tot en met oktober zien we nog in alle arrondissementen, met uitzondering van een lichte stijging in het arrondissement Roeselare, een afname van de werkloosheid op jaarbasis. Wanneer we de werkloosheid in West-Vlaanderen naar geslacht bekijken, stellen we vast dat de relatieve toename van de werkloosheid zich voor het grootste deel situeert bij de mannelijke werklozen. De toename op jaarbasis bedroeg in oktober bij de mannen 1.724 personen of 15,5%, bij de vrouwen was er een relatieve toename van 4,2% (649 personen).

Ook voor de jeugdwerklozen evolueerde de toestand niet goed (zie figuur 2). Niet alleen hun aantal steeg in oktober op jaarbasis (+ 20,4%), ook hun aandeel in de totale werkloosheid nam toe van 27,2% in oktober 2000 naar 30,1% in 2001.

Het aantal niet-werkende werkzoekenden ouder dan 50 jaar bedroeg eind oktober van dit jaar 2.390 personen in West-Vlaanderen. Naast deze groep werklozen is er echter nog een veel grotere groep oudere werklozen die niet ingeschreven zijn als werkzoekend en dus ook niet tot de "niet-werkende werkzoekenden" behoren. De gegevens van deze groep werklozen zijn beschikbaar tot en met september 2001. Toen bedroeg hun aantal 15.231 personen. Figuur 3 toont de evolutie van beide groepen werklozen sedert begin 1995. Afgezien van de terugval in 1996, als gevolg van administratieve wijzigingen³, bleef het aantal niet-werkende werkzoekenden ouder dan 50 jaar in de tweede helft van de jaren negentig nagenoeg constant (onderste curve). Het aantal oudere werklozen die niet meer werkzoekend zijn steeg daarentegen bijna onafgebroken (bovenste curve).

Figuur 2
Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden jonger dan 25 jaar in West-Vlaanderen

Bron: VDAB, Grafische verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Figuur 3
Evolutie aantal niet-werkende werkzoekenden van minstens 50 jaar en uitgeschreven oudere werklozen in West-Vlaanderen

Bron: VDAB, RVA, Grafische verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Werkaanbiedingen (bron: VDAB)

In oktober 2001 ontving de VDAB 3.960 werkaanbiedingen waarvan 2.359 vacatures (bijna 60%) via de 'jobmanager', een systeem waarbij werkgevers zelf hun vacatures kunnen registreren via internet-technologie. Wetende dat interimvacatures het overgrote deel uitmaken in de jobmanager is het opmerkelijk dat 1.320 vacatures - of 56% van het totaal aantal vacatures ontvangen via de jobmanager - afkomstig zijn uit de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt, waar de interimsector sterk is uitgebouwd.

Ten opzichte van oktober 2000 steeg het aantal ontvangen vacatures bij de VDAB met 21,2%, wat positief is. De toename op jaarbasis situeert zich integraal bij de vacatures die de VDAB ontvangt via de jobmanager.

Het aantal lopende werkaanbiedingen bedroeg eind oktober van dit jaar 5.273 eenheden of 6,2% minder dan eind oktober 2000. Ook in de vorige maanden van 2001 daalde het aantal openstaande vacatures op jaarbasis, zij het veel sterker. Dit heeft echter te maken met het feit dat vanaf september 2000 interimvacatures nog slechts 14 dagen openstaan (verlengbaar met maximum 14 dagen), waar dit vroeger onbepaald was. Aangezien deze administratieve wijziging ondertussen reeds een jaar achter de rug is, zal het vanaf de volgende maanden opnieuw mogelijk zijn de evolutie van de lopende werkaanbiedingen op jaarbasis op te volgen.

Tijdelijke werkloosheid (bron: RVA)

In september laatsleden bedroeg het gemiddeld aantal tijdelijke werklozen in West-Vlaanderen 5.755 personen⁴. Dit is gevoelig meer dan in september 2000 (+61,3%). Ook in de vorige maanden van 2001 stelden we een toename op jaarbasis vast, maar minder hoog dan in september. In totaal lag het gemiddeld aantal tijdelijke werklozen in 2001 zo'n 15,8% hoger dan in dezelfde periode van 2000.

Wanneer we de gegevens met betrekking tot de tijdelijke werkloosheid analyseren per arrondissement van West-Vlaanderen zien we dat de toename van de tijdelijke werkloosheid op jaarbasis in het derde kwartaal van 2001 het grootst was in de arrondissementen waar de industrie relatief sterker aanwezig is: Kortrijk (+ 52,9%), Roeselare (+ 48,8%) en Tielt (+41,9%). In de kustarrondissementen Oostende (+ 7,5%) en Veurne (+ 15,6%) was de relatieve toename van de tijdelijke werkloosheid het kleinst. De toename in West-Vlaanderen als geheel bedroeg in het derde kwartaal 33,7%.

Nog een andere vaststelling toont dat de industrialiseringsgraad een rol speelt in de omvang van de tijdelijke werkloosheid. De arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt hadden in september samen een aandeel van 50,4% in het gemiddeld aantal tijdelijke werklozen van West-Vlaanderen. Het aandeel van deze drie arrondissementen in het aantal niet-werkende werkzoekenden bedroeg in dezelfde maand 39,6%.

Bouwvergunningen (bron: NIS)

In augustus 2001 werd in West-Vlaanderen de bouw van 614 woningen⁵ vergund. Dit was 14% minder dan in augustus 2000. Ook in juni en juli lag het aantal bouwvergunningen lager op jaarbasis.

Over de periode januari tot en met augustus ligt het aantal afgeleverde vergunningen even hoog in 2001 als in 2000, door de sterke toenames op jaarbasis in het eerste kwartaal van 2001.

Omzet (bron: NIS)

De grote ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen⁶ realiseerden in juli van dit jaar een omzet van 151,0 miljard BEF (zie figuur 4). De omzet steeg met 8,2% ten opzichte van juli 2000. Op jaarbasis steeg de omzet, met uitzondering van een minieme daling in de maand mei, ook in alle voorgaande maanden van 2001. In totaal lag de omzet van januari tot en met juli dit jaar 4,9% hoger dan in dezelfde periode van 2000. Gecorrigeerd voor inflatie⁷ is dit nog 2,3%.

Investerings (bron: NIS)

In juli 2001 investeerden de grote ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen⁸ een bedrag van 5,0 miljard BEF. In juli lagen de investeringen - voor het eerst in 2001 - hoger op jaarbasis (+4,2%). Over de volledige periode van

januari tot en met juli is het investeringsbedrag van de West-Vlaamse ondernemingen in 2001 wel nog steeds 6,1% lager dan in dezelfde periode van 2000.

Faillissementen (bron: NIS)

In augustus 2001 waren er in West-Vlaanderen 23 faillissementen. Dat zijn er heel wat minder dan in augustus 2000 (35 faillissementen). Over de periode januari tot en met augustus 2001 waren er 3,3% minder faillissementen dan in dezelfde periode van 2000.

Een bedenking bij deze weliswaar positieve evolutie is dat het aantal faillissementen geen exact beeld geeft van de economische impact ervan. Het aantal tewerkstellingsplaatsen die door de falingen verloren gaan zijn hiervoor een betere indicatie. We beschikken echter niet over dergelijke gegevens op provinciaal niveau.

Uitvoer (bron: NBB)

De recentste gegevens over de uitvoer van West-Vlaanderen dateren van juni 2001. In die maand lag de waarde van de uitvoer 6,3% hoger dan in dezelfde maand van 2000. In het volledige tweede kwartaal bedroeg de stijging van de uitvoerwaarde 3,7%, in het eerste kwartaal van 2001 was dit nog 10,9%.

Personenwagens (bron: FEBIAC)

In oktober 2001 werden in West-Vlaanderen 2.186 nieuwe personenwagens ingeschreven. Dat zijn er 6,4% meer dan

in oktober 2000. Na de forse afnames op jaarbasis in de eerste vijf maanden van 2001, lijkt het aantal inschrijvingen vanaf juni weer toe te nemen op jaarbasis (zie figuur 5). Globaal werden in de periode van januari tot en met oktober van 2001 nog steeds 7,0% minder nieuwe personenwagens ingeschreven dan in dezelfde periode van 2000.

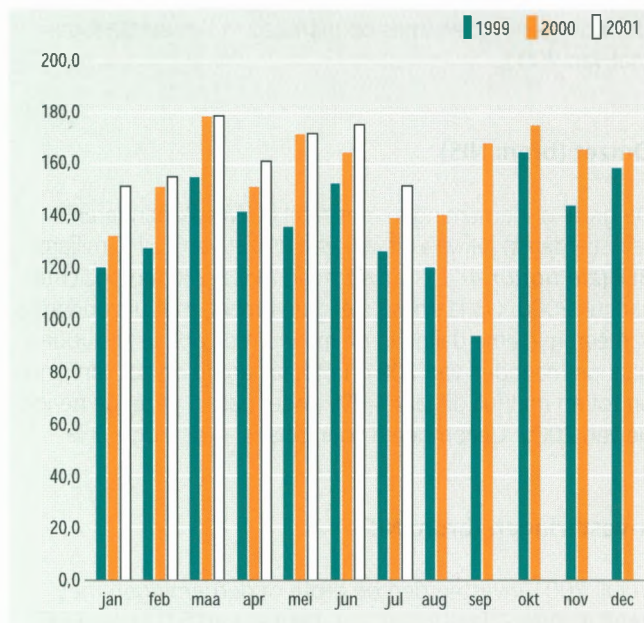
Conjunctuurindicator van de Nationale Bank (bron: NBB)

In het vorig conjunctuuroverzicht bleek de vrije val van de brutowaarden van de synthetische curve⁹ voor West-Vlaanderen enigszins gestopt en vroegen we ons af of dit voor een kentering in de negatieve trend zou zorgen of dat dit enkel een adempauze was in de verdere afname. We stelden ons toen tevens de vraag welke invloed de recente aanslagen in de VS zouden hebben op het vertrouwen van de West-Vlaamse ondernemers.

De recentste waarden van de bruto-conjunctuurcurve geven aan dat het vertrouwen van de ondernemers duidelijk een deuk heeft gekregen. In september bereikte de bruto-conjunctuurcurve een waarde van -19,2. De conjunctuurbarometer komt hiermee op het laagste peil sinds eind 1995-begin 1996 (zie figuur 6). De afgevlakte curve, die met enkele maanden vertraging berekend wordt, zet aldus zijn negatieve trend verder.

Ook de brutowaarde van de industrie daalde in september. Enkel in de handel en de bouw steeg de recentste brutowaarde. De afgevlakte curve van de bouw kent bovendien, als enige deelcurve, een stijgende trend. De brutowaarde van de dienstverlening aan bedrijven – een curve die niet opgenomen is in de synthetische curve – daalde in september en de trend van de afgevlakte curve is negatief.

Figuur 4
Evolutie van de omzet van de grote bedrijven in West-Vlaanderen, in miljard BEF*

*Bedrijven met een minimumomzet van 20 mln BEF, met zetel in West-Vlaanderen
Bron: NIS, Grafische verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Figuur 5
Evolutie van de inschrijvingen van nieuwe personenwagens in West-Vlaanderen

Bron: FEBIAC, Grafische verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Besluit

Uit wat voorafging blijkt dat de conjunctuur in West-Vlaanderen verder verslechtert. De conjunctuurbarometer daalde fors in september en oktober en bereikte de laagste waarde sedert vijf jaar. Ook de diverse sociaal-economische indicatoren geven geen positieve signalen. De werkloosheid kende in september en oktober 2001 voor het eerst in lange tijd een toename op jaarbasis. In de maanden daarvoor zagen we de daling op jaarbasis geleidelijk vertragen. Ook de jongeren voelen de verzwakking: de jeugdwerkloosheid in West-Vlaanderen neemt al sedert mei 2001 toe op jaarbasis; de jeugdwerklozen maken ruim 30% uit van het totaal aantal niet-werkende werkzoekenden. De VDAB ontving in oktober 2001 weliswaar ruim 20% meer werkaanbiedingen dan in oktober 2000, maar de toename komt hoofdzakelijk door een stijging van de interimvacatures. De tijdelijke werkloosheid steeg in september van dit jaar met meer dan de helft op jaarbasis. Het aantal afgeleverde bouwvergunningen in West-Vlaanderen lag in de periode van januari tot en met augustus van dit jaar even hoog als in dezelfde periode van 2000. In juli 2001 lagen zowel het omzet- als investeringscijfer van de West-Vlaamse ondernemingen hoger dan in juli 2000. Gecorrigeerd voor inflatie is de omzetstijging echter zeer klein en de investeringen lagen in alle voorgaande maanden van 2001 lager op jaarbasis. De uitvoer van West-Vlaanderen steeg weliswaar op jaarbasis in de eerste twee kwartalen van 2001, maar we merken dat het tempo van de stijgingen afneemt. Het aantal inschrijvingen van nieuwe personenwagens nam op jaarbasis in oktober 2001 en in de maanden juni tot en met augustus toe. Over de eerste tien maanden van 2001 ligt het aantal inschrijvingen wel nog steeds 7% lager dan in dezelfde periode van 2000.

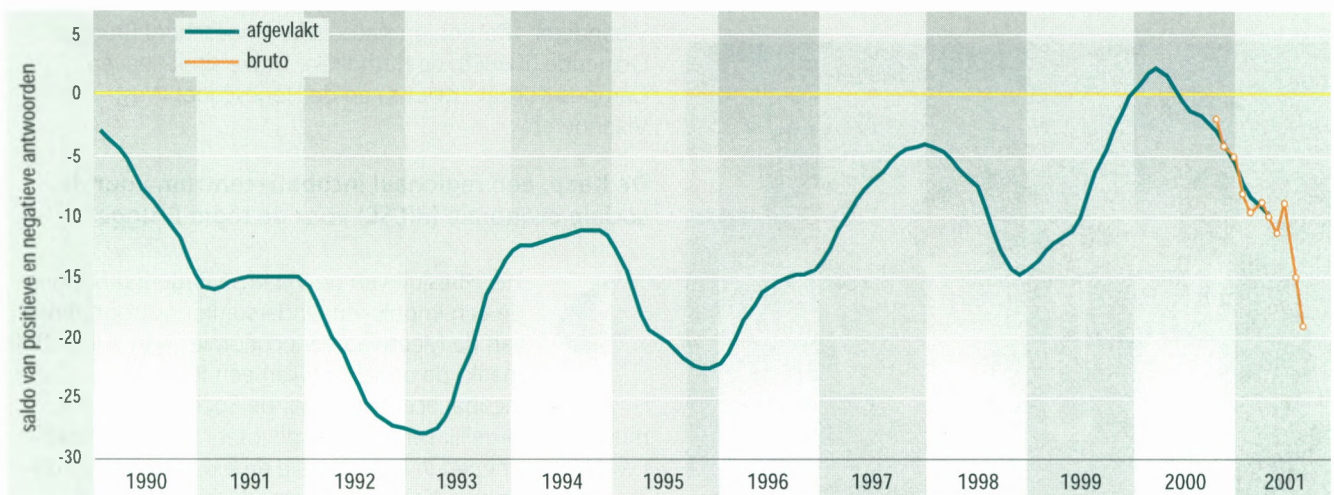
1 Opmaak november 2001

2 Onder werklozen wordt verstaan: het aantal niet-werkende werkzoekenden. Zij vertegenwoordigen het bij de VDAB ingeschreven arbeidsmarktpotentieel. In deze groep zijn onder meer de school-

verlaters, de vrij ingeschrevenen en een zeer diverse restgroep (met daarin de tijdelijk geschorsten) opgenomen. Een nadeel is wel dat de oudere werklozen met vrijstelling van inschrijving als werkzoekend (50 jaar of ouder) niet zijn opgenomen.

- 3 Begin 1996 versoepelde de uitschrijving van oudere werklozen. Vanaf begin 1996 kan elke werkloze ouder dan 50 jaar en minstens 1 jaar werkloos vrijstelling van inschrijving als werkzoekende bekomen. Daarvoor bedroeg de leeftijdsgrens 55 jaar en meer (of 50 jaar en meer met verminderde arbeidsgeschiktheid).
- 4 Er zijn twee statistieken beschikbaar met betrekking tot de tijdelijke werkloosheid. Ten eerste het aantal fysieke eenheden van de tijdelijke werkloosheid, wat overeenkomt met het aantal betalingen per maand of het aantal tijdelijke werklozen, ongeacht de duur van de tijdelijke werkloosheid. De tweede statistiek is het gemiddeld aantal van de tijdelijke werkloosheid, dat een betere indicator is voor de omvang van de tijdelijke werkloosheid, aangezien het aantal vergoedbare dagen van tijdelijke werkloosheid in verhouding gebracht wordt tot het aantal potentiële arbeidsdagen in de betrokken maand. In dit conjunctuuroverzicht wordt de tweede statistiek geanalyseerd. Deze cijfers mogen niet gebruikt worden als indicatie van de werklozen, omdat het gaat om personen die nog steeds door een arbeidscontract gebonden zijn, maar om tijdelijke redenen geen werk hebben. De voornaamste oorzaak van tijdelijke werkloosheid is van economische aard, maar ook weersomstandigheden, jaarlijks verlof voor beginnende werknemers, overmacht, technische stoornis of stakingen kunnen een oorzaak zijn.
- 5 Vergunde woningen in woongebouwen en in niet-woongebouwen.
- 6 Het feit dat de registratie gebeurt naar vestiging van de hoofdzetel betekent dat men niet noodzakelijk de economische activiteit in het betrokken arrondissement meet. Dit nadeel wordt afgezwakt doordat het hier over een evolutie doorheen de tijd gaat. Maandelijks procentuele veranderingen zijn dan belangrijker dan absolute gegevens. Een tweede nadeel is dat enkel bedrijven met een omzet van 20 miljoen fr. of meer aangifte doen op maandbasis. Het kan zijn dat een bedrijf nu eens wel en dan weer niet beantwoordt aan dit criterium. Om dit nadeel te ondervangen is het aangegeven op provinciaal niveau te werken. 'Toetreders' en 'uittreders' vallen dan minder op en kunnen elkaar meer compenseren dan als men werkt op het arrondissementele niveau.
- 7 Aan de hand van het indexcijfer der consumptieprijzen.
- 8 Zie voetnoot 6.
- 9 De constructie van de indicator van de Nationale Bank verloopt als volgt: er wordt maandelijks een enquêteformulier aan bedrijfsleiders verzonden. Daarin gaat men na hoe het gesteld is met een aantal facetten van de activiteit, de vraag en de vooruitzichten. Er zijn drie antwoordmogelijkheden: stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief). De indicator is het saldo van de positieve en de negatieve antwoorden op deze vragen, en dit voor alle ondervraagden. In tegenstelling tot de nationale indicator worden de antwoorden per provincie niet gewogen. De maandelijks resultaten van de enquête worden op een grafiek uitgezet. De curve wordt afgevlakt. Zo kan men de trend gemakkelijker onderkennen.

Figuur 6
Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen, 1990-2001

Bron: NNB, Grafische verwerking: GOM - West-Vlaanderen